

Формування всеукраїнського інформаційного ресурсу з психолого-педагогічних питань та освіти: сучасний стан, шляхи розвитку

Під такою назвою 22–24 вересня 2010 р. у Києві Державною науково-педагогічною бібліотекою України ім. В. О. Сухомлинського (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського) за сприяння НАПН України, МОН України було проведено Міжнародну науково-практичну конференцію.

Учасники зібрання обговорили теоретичні, методичні, організаційні засади та практичні результати формування всеукраїнського галузевого інформаційного ресурсу (ВГІР) на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та єдиного галузевого інформаційного (ЄГІР) ресурсу, який має створюватися даною бібліотекою спільно з книгозбірнями освітянської мережі. Велику увагу на конференції було приділено запровадженню сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у практику діяльності бібліотек; інформаційно-комунікаційній взаємодії ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з бібліотеками мережі щодо проведення спільних наукових досліджень, формування галузевих інформаційних ресурсів, надання доступу до них, посилення інноваційної діяльності у бібліотеках мережі; аналізу здобутків науково-інформаційного забезпечення розвитку вітчизняної педагогічної науки, освіти і практики.

У роботі Міжнародної науково-практичної конференції взяли участь близько 200 осіб. Серед них представники МОН України, НАПН України, члени Бібліотечно-інформаційної ради при Президії НАПН України, представники Головного управління освіти і науки Київської міської державної адміністрації, Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, науковці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, керівники та провідні фахівці національних й державних

бібліотек України, Миколаївської науково-педагогічної бібліотеки, директори бібліотек ВНЗ III–IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів, завідувачі бібліотек обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, методисти з бібліотечних фондів, бібліотекарі професійно-технічних й загальноосвітніх навчальних закладів. Прибула на конференцію і делегація з Російської Федерації у складі професора Московського державного університету культури і мистецтв Т. Ф. Каратигіна та директора музею вченого-бібліотекознавця О. І. Каратигіна з м. Урень Нижньогородської обл. М. І. Комарової.

Пленарне засідання конференції відкрила директор ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, канд. іст. наук, заслужений працівник культури України **П. І. Рогова** доповіддю «Формування єдиного галузевого інформаційного ресурсу – стратегічний напрям діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського та мережі освітянських книгозбірень МОН України та НАПН України на сучасному етапі». Вона зазначила, що у межах НДР «Теоретичні засади формування всеукраїнського інформаційного ресурсу з питань психолого-педагогічної науки і освіти на базі Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського» (наук. керівник – П. І. Рогова) колективом бібліотеки упродовж 2006–2010 рр. розроблено теоретичні, методичні та організаційні засади формування повноцінного всеукраїнського галузевого інформаційного ресурсу (ВГІР) на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського відповідно до потреб суспільства, зокрема, було вибудовано модель ВГІР (описову), сформовано напрями і методи формування ВГІР, визна-

чено учасників координації для забезпечення повноти ВГІР тощо. Це дало змогу чітко окреслити стратегію діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та бібліотек мережі, орієнтовану на формування єдиного галузевого інформаційного ресурсу (ЄГІР), проаналізувати стан традиційних фондів усіх бібліотек мережі та електронних ресурсів, стан комп'ютеризації, кадрове забезпечення. Вперше вдалося встановити кількість традиційних ресурсів освітянських бібліотек (341 836 523 примірники). Разом з тим проведений аналіз виявив і чимало проблем, неточностей у обліку фондів. Тому, з огляду на здійснене, наголосила доповідачка, у наступні роки ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського спільно з мережею освітянських бібліотек має продовжувати формування повноцінного ВГІР на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та ЄГІР й розвивати інформаційно-комунікаційну взаємодію.

На пленарному засіданні з доповідями виступили: зав. відділу стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, д-р іст. наук, професор **Г. І. Ковальчук** («Теорія та практика роботи з рідкісними і цінними книжками»); директор Інституту бібліотекознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, канд. іст. наук **О. В. Воскобойнікова-Гузєва** («Бібліотечно-інформаційна діяльність: наукове забезпечення»); доцент Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова, канд. іст. наук **Я. О. Чепуренко** («Актуалізація взаємовідносин бібліотеки і влади в знанневому суспільстві»); зав. відділу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського **Л. О. Пономаренко** («Аналіз системи бібліографічних видань України з питань педагогіки і психології (2005–2009 рр.)»); зав. відділу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського **І. І. Хемчян** («Науково-методичне забезпечення мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України Державною науково-педагогічною бібліотекою України ім. В. О. Сухомлинського: здобутки десятиріччя та перспективи розвитку»); президент Української бібліотечної асоціації, канд. пед. наук, заслужений працівник культури України **І. О. Шевченко** («Українська бібліотечна асоціація у формуванні освітнього простору для бібліотечарів України»).

Після завершення пленарного засідання учасники конференції продовжили роботу у 2-х секціях: «Інноваційна діяльність – стратегічний напрям розвитку спеціальних бібліотек» та «Шкільні бібліотеки і освіта в контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів». На секційних засіданнях було

оприлюднено загалом 32 доповіді, презентовано монографію П. І. Рогової «Педагогічні бібліотеки (друга половина XIX – 20-ті роки XX ст.)» і біографічний покажчик «Розвиток професійної орієнтації в Україні», підготовлений науковцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського Л. О. Пономаренко, Н. А. Стельмах, Л. І. Ніколюк.

Справжньою родзинкою конференції став круглий стіл «Уроки бібліотечної історії: основні напрями персоніфікації бібліотечної справи». З особливим інтересом його учасники вислухали виступ професора Московського державного університету культури і мистецтв, д-р пед. наук **Т. Ф. Каратигіної**. Донька видатного вченого-бібліотекознавця XX ст. Ф. І. Каратигіна розповіла про внесок Федора Івановича у створення першого в Радянському Союзі вишу з підготовки бібліотечних кадрів – Московського державного університету культури і мистецтв. Дослідниця висвітлила славетний 80-річний шлях вишу крізь призму діяльності видатних бібліотекознавців: К. Абрамова, Ю. Столярова, О. Чубар'яна та ін. На завершення Т. Ф. Каратигіна презентувала свою книгу «Федор Іванович Каратигін: бібліотекар, педагог, человек, стоявший у истоков МГУКИ». Ще одна представниця Росії, директор музею ученого-просвітника Ф. І. Каратигіна у м. Урень Нижньогородської області **М. І. Комарова** розповіла про юність вченого – його шлях у бібліотекознавчу професію, про музей, створений на батьківщині бібліотекознавця. Учасники круглого столу переглянули фільми, присвячені історії Московського університету культури: «Адреса Генриетты Дерман» (про першого ректора МДІК), «Память» (про викладачів і студентів університету – учасників Великої Вітчизняної війни) виробництва телестудії МДУКІ «АК-ЦЕНТ» (керівник – В. А. Сухоруков.), режисером яких є Т. Ф. Каратигіна. Фільми, створені з великою любов'ю, на належному професійному рівні, справили на учасників конференції велике враження. Наук. співробітник ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського **А. І. Рубан** поінформувала присутніх про те, що ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у 2010 р. створила на своєму порталі інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці та документознавці України та світу» (наук. керівник – П. І. Рогова), на якому впродовж 2010 р. вже висвітлено 5 особистостей, серед них і вчений-бібліотекознавець Ф. І. Каратигін (<http://www.library.edu-ua.net>). Доповідачка запросила до співпраці фахівців бібліотек галузі у створенні даного ресурсу.

Програмою конференції також було передбачено

відзначення 10-річчя заснування ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. З цієї нагоди відбулися урочистості та демонстрація фільму «Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського НАПН України – 10-років», створеного колективом бібліотеки.

Урочисте засідання відкрила директор ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського **П. І. Рогова**, яка є одним з фундаторів бібліотеки. У своїй промові «Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського: 10-річний шлях становлення і розвитку» вона зазначила, що дана державна книгозбірня створювалася в незалежній Україні з метою інформаційного забезпечення інноваційного розвитку вітчизняної педагогічної науки, освіти і практики. Незважаючи на економічні, фінансові та кадрові проблеми, бібліотека стрімко зростала. Формуючи на своїй базі національне галузеве книгозбирання, вона набула статусу всеукраїнського науково-інформаційного галузевого центру, координаційного і методичного центру бібліотек освітянської мережі МОН України і АПН України. Нині ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського прагне до повноцінного науково-інформаційного забезпечення досліджень у галузі педагогіки, психології, методик викладання окремих навчальних предметів; активно долучається до упровадження досягнень науки, техніки, передового досвіду в практику роботи навчальних закладів, підвищення професійного, духовного і культурного рівня педагогічних та науково-педагогічних кадрів, студентів та інших категорій користувачів. Доповідка ознайомила присутніх зі здобутками бібліотеки за 10-річний період. Як головна освітянська книгозбірня держави ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського своєю науково-дослідною та науково-методичною діяльністю позитивно впливала на вітчизняне галузеве бібліотекознавство й бібліографознавство, стимулювала інноваційний розвиток мережі освітянських бібліотек, сприяла фаховому зростанню бібліотечних працівників, що, у свою чергу, давало позитивний результат у головному – у підвищенні рівня задоволення фахових інформаційних потреб освітян – науковців і практиків, які здійснюють модернізацію освіти України, забезпечують входження нашої держави у світовий інформаційний простір.

З вітальними словами до колективу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського звернувся віцепрезидент НАПН України, член Президії НАПН України, голова Бібліотечно-інформаційної ради при Президії НАПН України, академік **В. І. Луговий**, який передав вітання з нагоди десятирічного

ювілею бібліотеки від президента НАПН України **В. Г. Кременя** і побажав бібліотеці подальших успіхів у розвитку вітчизняної науки і освіти. Куратор ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, академік-секретар Відділення теорії та філософії освіти НАПН України, професор **О. В. Сухомлинська** у своєму виступі високо оцінила 10-річну роботу бібліотеки, особистий внесок директора бібліотеки П. І. Рогової у створення, становлення та розвиток головної освітянської книгозбірні України й висловила щире вдячність за самовіддану професійну працю. Голова Української асоціації ім. В. О. Сухомлинського, заступник голови Бібліотечно-інформаційної ради, академік **О. Я. Савченко** вручила бібліотеці Почесну грамоту Асоціації за значний внесок у збереження і впровадження творчого доробку В. О. Сухомлинського у практику діяльності навчальних закладів України. Висловили свої побажання колективу бібліотеки керівники, науковці інститутів НАПН України, зокрема, директор Інституту проблем виховання, академік НАПН України **І. Д. Бех**, директор Інституту соціальної і політичної психології, член-кореспондент НАПН України **М. М. Слюсаревський**, директор Інституту спеціальної педагогіки, професор **В. В. Засенко**, академік-секретар Відділення теорії та історії педагогіки, професор **Н. Г. Ничкало**, головний науковий співробітник Інституту педагогіки, професор **М. С. Вашуленко** та ін.

Тепло вітали колектив ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з ювілеєм начальник Головного управління освіти і науки Київської міської державної адміністрації **В. З. Горюнова**, директор Українського коледжу В. О. Сухомлинського, член-кореспондент НАПН України **В. М. Хайруліна**, заступник директора Київської гімназії східних мов **М. П. Савченко**, науковці Інституту педагогіки АПН України та ін.

Багато щирих побажань на адресу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського пролунало від бібліотечної спільноти, генеральних директорів Національної наукової медичної бібліотеки України, Національної історичної бібліотеки України, заслужених працівників культури України **Р. І. Павленко** і **А. В. Скорохватової**, директора Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки Української академії аграрних наук, професора **В. А. Вергунова**, директора Херсонської обласної бібліотеки для дітей **Г. І. Бардашевської**, а також представників бібліотек освітянської мережі МОН України і АПН України: директорів бібліотек вищів педагогічного та інженерно-педагогічного профілю, обласних інститутів післядипломної педагогічної

освіти, керівників бібліотек наукових установ НАПН України, шкільних бібліотекарів.

Урочисте засідання завершилося нагородженням кращих працівників ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського і мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України, чудовим концертом, який подарували ювілярам і гостям дирекція Київського будинку вчителя та Київський хореографічний коледж, з якими плідно співпрацює ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

За результатами конференції її учасники ухвалили рекомендації, в яких зазначено:

ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського:

- надалі розробляти наукові дослідження з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, а їх результати системно втілювати в практику роботи бібліотек мережі;
- активізувати впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у роботу мережі освітянських бібліотек різних типів і видів;
- активізувати діяльність освітянських бібліотек щодо створення власних електронних ресурсів;
- прискорити створення на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського корпоративного електронного каталогу та корпоративних повнотекстових баз даних з актуальних питань розвитку педагогічної науки, освіти і практики;
- налагодити обмін документами на електронних носіях з профільними бібліотеками України і світу;
- активізувати участь освітянських бібліотек у створенні галузевої електронної бібліотеки;
- створювати депозитарій наукових праць НАПН України на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;

- активізувати діяльність освітянських бібліотек зі створення та змістовного наповнення власних веб-сайтів;
- налагодити зв'язки з провідними освітянськими та зарубіжними бібліотеками з метою запровадження ММБА з педагогічної тематики;
- оптимізувати реферативну та інформаційно-аналітичну діяльність ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського для повноцінного інформаційного забезпечення розвитку освітянської галузі України;
- розширювати корпоративний проект зі створення галузевого реферативного ресурсу між ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та науково-педагогічними бібліотеками країни, бібліотеками наукових установ НАПН України, бібліотеками ВНЗ III–IV р.а. педагогічного, інженерно-педагогічного профілів та бібліотек ОІППО.
- розвивати інтеграцію інформаційних ресурсів з питань педагогіки, психології, освіти й надавати рівний доступ користувачам до даних ресурсів незалежно від їх місцезнаходження;
- створювати єдине вікно доступу до освітніх ресурсів на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, що сприятиме підвищенню ефективності наукових досліджень, удосконаленню навчально-виховного процесу в закладах освіти різних рівнів, підвищенню професійної й інформаційної культури освітян та задоволенню інформаційних потреб науковців і практиків галузі.

Павла Рогова,

директор ДНПБ України

ім. В. О. Сухомлинського, канд. іст. наук